

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	15
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	17

1. Το κύτταρο

Κ. Σταματόπουλος

Κύτταρα και οργανισμοί	19
Δομική οργάνωση του κυττάρου και υποκυττάρια διαμερίσματα	22
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	24

2. Ανοσιακό σύστημα

Ι. Γκουγκουρέλας, Δ. Παπακώστα

Εισαγωγή	25
Δομή και λειτουργία του ανοσιακού συστήματος	28
ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΝΟΣΙΑΣ	31
ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΝΟΣΙΑΣ	33
Χυμική ανοσία	33
Τ λεμφοκύτταρα	34
Διαταραχές του ανοσιακού συστήματος	35
ΑΝΟΣΟΑΝΕΠΑΡΚΕΙΕΣ	35
ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΝΟΣΟΡΡΥΘΜΙΣΗΣ	36
ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΥΠΕΡΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ	36
Αντίδραση υπερευαισθησίας τύπου I	38
Αντίδραση υπερευαισθησίας τύπου II	41
α) Κυτταρόλυση από ενεργοποίηση συμπληρώματος	41
β) Φαγοκυττάρωση των επικαλυμμένων με αντισώματα κυττάρων	41
γ) Επιστράτευση και ενεργοποίηση κυττάρων της φλεγμονής	42
Αντίδραση υπερευαισθησίας τύπου III	44
Αντίδραση υπερευαισθησίας τύπου IV	46
ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΝΟΣΟΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΕΝΑΝΤΙ ΝΕΟΠΛΑΣΙΩΝ	47
Συμπτώματα και σημεία των νοσημάτων του ανοσιακού συστήματος	48
Βασικές διαγνωστικές μέθοδοι	48
Παθοφυσιολογία κύριων νοσημάτων	50
ΑΝΟΣΟΑΝΕΠΑΡΚΕΙΕΣ	50
Κοινή ποικίλη	50
Σύνδρομο επίκτητης ανοσοανεπάρκειας	51
ΚΛΙΝΙΚΑ ΣΥΝΔΡΟΜΑ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΥΠΕΡΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ ΤΥΠΟΥ I	51
Αλλεργικά νοσήματα	51

Αναπνευστική αλλεργία	52
Αλλεργικές παθήσεις του δέρματος	54
Τροφικές αλλεργίες	54
Φαρμακευτική αλλεργία	55
Αναφυλακτική αντίδραση	56

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΥΠΕΡΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ ΤΥΠΟΥ II	56
Αιμολυτική νόσος των νεογνών	56
Αντιδράσεις από μετάγγιση αίματος	56
Αυτοάνοση αιμολυτική αναιμία και θρομβοπενία	56
ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΥΠΕΡΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ ΤΥΠΟΥ III	57
ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΥΠΕΡΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ ΤΥΠΟΥ IV	57
ΑΥΤΟΑΝΟΣΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ	58
Οργανοειδικά	58
Θυρεοειδίτιδα Hashimoto	58
Συστηματικά	59
Συστηματικός Ερυθηματώδης Λύκος	59
Ρευματοειδής Αρθρίτιδα	59
Αγγειίτιδες	59
ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΜΟΣΧΕΥΜΑΤΩΝ	59
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	60
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	60

3. Αιμοποιητικό σύστημα

Μ. Παπαϊωάννου

Εισαγωγή	61
Στοιχεία ανατομίας-φυσιολογίας	61
ΜΥΕΛΟΣ ΤΩΝ ΟΣΤΩΝ	62
Αιμοποιητικά κύτταρα	63
Αιμοποίηση	63
ΘΥΜΟΣ	65
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΛΕΜΦΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	65
Σπλήνας	65
Λεμφαδένες	66
ΕΜΜΟΡΦΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ	67
Ερυθρά αιμοσφαίρια	67
Αιμοσφαιρίνη	67
Κυτταρική μεμβράνη ερυθρών αιμοσφαιρίων	68
Μεταβολισμός ερυθρών αιμοσφαιρίων και ένζυμα	70
Γήρανση και απομάκρυνση ερυθρών αιμοσφαιρίων	70

Λευκά αιμοσφαίρια	71	Εργαστηριακά ευρήματα αιμολυτικών αναιμιών	88
Κοκκιοκύτταρα πολυμορφοπύρρηνα	71	Συγγενείς αιμολυτικές αναιμίες	88
Μονοκύτταρα (μεγάλα μονοπύρρηνα)	71	Επίκτητες αιμολυτικές αναιμίες	91
Λεμφοκύτταρα	72	Διαταραχές λευκών αιμοσφαιρίων	94
Αιμοπετάλια	72	Διαταραχές αιμοπεταλίων	95
Κλινικές εκδηλώσεις νοσημάτων αίματος	73	ΑΝΟΣΗ ΘΡΟΜΒΟΠΕΝΙΑ	96
Συμπτώματα αναιμίας	73	ΣΥΝΔΡΟΜΑ ΜΙΚΡΟΑΓΓΕΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ	
Λοιμώξεις	73	ΑΙΜΟΛΥΤΙΚΗΣ ΑΝΑΙΜΙΑΣ (ΜΑΑ)	97
Αιμορραγικές εκδηλώσεις	73	Θρομβωτική θρομβοπενική πορφύρα	97
Θρόμβωση	73	Παθοφυσιολογία	97
Ίκτερος	73	Ουραιμικό αιμολυτικό σύνδρομο	97
Λεμφαδενοπάθεια	73	Κακοήθη αιματολογικά νοσήματα	98
Σπληνομεγαλία	74	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ – ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΑ	98
Γλωσσίτιδα-δυσκαταποσία	74	ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΚΟΗΘΟΥΣ ΕΞΑΛΛΑΓΗΣ	98
Ερυθρότητα προσώπου-επιπεφυκώτων	74	Ογκογονίδια.....	98
Απώλεια βάρους, πυρετός, εφιδρώσεις	74	Ογκοκατασταλτικά γονίδια	99
Οστικές βλάβες, κατάγματα, υπερασβεστιαμία	74	ΚΛΩΝΙΚΟΤΗΤΑ	99
Νεφρική δυσλειτουργία	75	Περιγραφή κακοήθων αιματολογικών	
Δύσπνοια, βήχας	75	νοσημάτων	99
Περιφερική νευροπάθεια	75	ΛΕΥΧΑΙΜΙΕΣ	99
Προσβολή του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος	75	Οξείες λευχαιμίες	99
Σύνδρομο υπεργλοιοτότητας	75	Παθοφυσιολογία	101
Κνησμός επίμονος χωρίς εξάνθημα	75	Κλινική εικόνα	101
Διαγνωστική προσέγγιση διαταραχών		Διάγνωση	101
του αιμοποιητικού συστήματος	76	Χρόνια μυελογενής λευχαιμία	102
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	76	Παθοφυσιολογία	102
Γενική εξέταση αίματος	76	Κλινική εικόνα	103
Επίχρισμα αίματος	76	Διάγνωση	103
Αναρρόφημα μυελού-μυελόγραμμα	76	Χρόνια Λεμφοκυτταρική Λευχαιμία (ΧΛΛ)	103
Βιοψία μυελού των οστών	77	Παθοφυσιολογία	103
Ανοσοφαινοτυπική μελέτη κυττάρων		Κλινική εικόνα	104
με κυτταρομετρία ροής	77	Διάγνωση	105
Κυτταρογενετική μελέτη	77	ΜΥΕΛΟΪΠΕΡΠΛΑΣΤΙΚΑ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΑ (ΜΥΝ)	105
Μοριακή ανάλυση DNA/RNA	77	Παθοφυσιολογία	105
Ηλεκτροφόρηση πρωτεϊνών ορού	78	ΜΥΕΛΟΔΥΣΠΛΑΣΤΙΚΑ ΣΥΝΔΡΟΜΑ (ΜΔΣ)	106
Βιοψία και ανοσοϊστοχημική μελέτη	78	Παθοφυσιολογία	107
Διαταραχές ερυθρών αιμοσφαιρίων	78	Κλινική εικόνα	107
ΑΝΑΙΜΙΑ	79	Διάγνωση	107
Σιδηροπενική αναιμία	79	ΛΕΜΦΩΜΑΤΑ	107
Απορρόφηση του σιδήρου	80	Λεμφώματα Hodgkin	107
Μεταφορά του σιδήρου στην κυκλοφορία	81	Λεμφώματα μη Hodgkin	108
Αποθήκευση του σιδήρου	81	ΠΟΛΛΑΠΛΟ ΜΥΕΛΩΜΑ (ΠΜ)	108
Αποβολή του σιδήρου	81	Παθοφυσιολογία	109
Κατανομή σιδήρου στον οργανισμό	81	Κλινική εικόνα	110
Αιτιολογία σιδηροπενικής αναιμίας	81	Διάγνωση	110
Παθοφυσιολογία	82	ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	110
Κλινική εικόνα	82	ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	110
Διάγνωση	82		
Αναιμία χρόνιας νόσου	84	4. Αιμόσταση	
Παθοφυσιολογία	84	Σ. Βακαλοπούλου	
Μεγαλοβλαστική αναιμία	84	Εισαγωγή	111
Βιταμίνη B12	84	Στοιχεία φυσιολογίας	111
Φυλλικό οξύ	85	Εργαστηριακή εκτίμηση διαταραχών	
Παθοφυσιολογία	85	αιμόστασης	113
Κλινικές εκδηλώσεις	85	Διαταραχές του μηχανισμού πήξης	113
Διάγνωση	86	ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ	113
Απλαστική αναιμία	86	Κληρονομικές διαταραχές των παραγόντων	
Αιμολυτικές αναιμίες	87	πήξης	113
Κλινικά συμπτώματα και σημεία αιμολυτικών		Αιμορροφιλίες	113
αναιμιών	88		

Νόσος von Willebrand	115
Επίκτητες διαταραχές των παραγόντων πήξης	116
Διάχυτη ενδαγγειακή πήξη	116
Διαταραχές της σύνθεσης των παραγόντων πήξης	117
Επίκτητη αιμορροφιλία Α	117
Επίκτητη νόσος von Willebrand	117
ΘΡΟΜΒΟΦΙΛΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ	117
Α. Κληρονομική θρομβοφιλία	118
Κληρονομικοί θρομβοφιλικό παράγοντες	118
Ανεπάρκεια των φυσικών αντιπηκτικών	118
Παράγοντας V Leiden	118
Μετάλλαξη G20210A της προθρομβίνης	118
Β. Κληρονομικοί και επίκτητοι θρομβοφιλικό παράγοντες	118
Υπερομοκυτεΐναιμία	118
Αύξηση των επιπέδων των παραγόντων πήξης	119
Γ. Επίκτητοι θρομβοφιλικό παράγοντες	119
Αντιφωσφολιπιδικό σύνδρομο	119
Κύηση	119
Αντισυλληπτικά φάρμακα	119
Χειρουργικές επεμβάσεις, τραύματα	119
Νεοπλάσματα	119
Ακίνητοποίηση	120
Νεφρωσικό σύνδρομο	120
Μυελούπερπλαστικά νεοπλάσματα	120
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	121
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	121

5. Καρδιά

Θ. Γκόσιος, Γ. Ευθυμιάδης

Εισαγωγή	123
Στοιχεία ανατομίας και φυσιολογίας της καρδιάς ..	124
ΜΑΚΡΟΣΚΟΠΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ	124
ΑΙΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ	125
ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ	126
ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΔΙΑΚΟΥ ΜΥΟΣ	127
Κλινική και εργαστηριακή εκτίμηση καρδιαγγειακού συστήματος	129
ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ	129
Οξύ θωρακικό άλγος και στηθάγχη	129
Δύσπνοια	132
Αίσθημα παλμών	134
Προσυγκοπή και συγκοπή	134
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ	136
Ηλεκτροκαρδιογράφημα	136
Ηχωκαρδιογραφία	137
Νεότερες απεικονιστικές τεχνικές	138
Καρδιακός καθετηριασμός	138
Λειτουργικές δοκιμασίες	139
Βιοδείκτες	139
Συχνότερες παθήσεις καρδιαγγειακού συστήματος	140
ΣΤΕΦΑΝΙΑΙΑ ΝΟΣΟΣ	140
ΚΑΡΔΙΑΚΗ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ	141
ΑΡΡΥΘΜΙΕΣ	143
Βραδυαρρυθμίες	143
Ταχυαρρυθμίες	144
ΑΙΦΝΙΔΙΟΣ ΚΑΡΔΙΑΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ	146

ΠΝΕΥΜΟΝΙΚΗ ΕΜΒΟΛΗ	146
ΜΥΟΚΑΡΔΙΤΙΔΑ	147
ΜΥΟΚΑΡΔΙΟΠΑΘΕΙΕΣ	149
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	150
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	151

6. Αγγειακό σύστημα

Ιδιοπαθής αρτηριακή υπέρταση

Ε. Γκαλιαγκούση, Μ. Δούμας

Εισαγωγή	153
Παθοφυσιολογία	154
ΤΟ ΣΥΜΠΑΘΗΤΙΚΟ ΝΕΥΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	154
ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΡΕΝΙΝΗΣ-ΑΓΓΕΙΟΤΕΝΣΙΝΗΣ-ΑΛΔΟΣΤΕΡΟΝΗΣ	156
Η ρενίνη	156
Η Αγγειοτενσίνη II	157
Η Αλδοστερόνη	158
ΑΓΓΕΙΑΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ	159
Ενδοθηλιακή δυσλειτουργία	159
Ο ρόλος του μονοξειδίου του αζώτου (NO) στην ενδοθηλιακή δυσλειτουργία	160
Μέθοδοι εκτίμησης της ενδοθηλιακής λειτουργίας ..	162
Αρτηριακή σκληρία	163
Βλάβες στη μικροκυκλοφορία – Αγγειακή ερήμωση και αναδιαμόρφωση	165
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΟΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΘΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΥ	166
ΑΓΓΕΙΑΚΗ ΓΗΡΑΝΣΗ	167
Μοριακοί μηχανισμοί αγγειακής γήρανσης	168
ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ	169
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	169

Ο ρόλος του νατρίου και του νεφρού στην παθογένεια της ιδιοπαθούς αρτηριακής υπέρτασης

Π. Σαραφίδης, Π. Ζεμπεκιάκς

Εισαγωγή	170
Διατητική πρόσληψη νατρίου και υπέρταση	170
ΜΕΛΕΤΕΣ ΣΕ ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΖΩΑ	171
ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	171
ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΣΕ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ	172
Το φαινόμενο της νατριοευαισθησίας	172
Ο ρόλος των νεφρών στη ρύθμιση της αρτηριακής πίεσης και την ανάπτυξη ιδιοπαθούς υπέρτασης	173
Η ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΤΗΡΙΑΚΗΣ ΠΙΕΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΝΕΦΡΟΥΣ ΣΕ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΥΠΕΡΤΑΣΙΚΑ ΑΤΟΜΑ	174
ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ «ΝΕΦΡΙΚΗΣ» ΚΑΤΑΚΡΑΤΗΣΗΣ ΝΑΤΡΙΟΥ	174
α) Θεωρία του γενετικού «μειονεκτήματος» του νεφρού	174
β) Θεωρία του μειωμένου αριθμού νεφρώνων	175
γ) Θεωρία της ετερογένειας νεφρώνων και ενεργοποίησης του ΣΡΑ	175
δ) Θεωρία των «νατριουρητικών» παραγόντων	176

ε) Θεωρία της υποκλινικής βλάβης του διάμεσου ιστού	176
Συμπέρασμα	176
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	176

7. Αναπνευστικό σύστημα

Φυσιολογία αναπνευστικού συστήματος

A. Πατάκα

Εισαγωγή	177
Στοιχεία ανατομίας-φυσιολογίας	177
Ρύθμιση της αναπνοής	179
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	179
ΥΠΟΔΟΧΕΙΣ	180
Κατανομή του αερισμού και της αιμάτωσης στους πνεύμονες	182
ΑΕΡΙΣΜΟΣ	184
ΚΥΨΕΛΙΔΙΚΟ O_2 (P_{A,O_2})	185
ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΑΕΡΙΩΝ	185
ΑΙΤΙΑ ΥΠΟΞΥΓΟΝΑΙΜΙΑΣ	187
Διαταραχές αερισμού αιμάτωσης (V/Q)	187
Ενδοπνευμονική φλεβοαρτηριακή παράκαμψη (Shunt)	187
Διαταραχή της διάχυσης	188
Άλλες αιτίες υποξυγοναιμίας	189
α) Κεντρικός υποαερισμός	189
β) Ελάττωση εισπνεόμενης PO_2 (P_I,O_2)	189
ΑΙΤΙΑ ΥΠΕΡΚΑΠΝΙΑΣ	189

Κλινική και εργαστηριακή αξιολόγηση πνευμονικών παθήσεων

E. Σούρλα

ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ	189
Δύσπνοια	189
Βήχας	189
Αιμόπτυση	190
Θωρακικό άλγος	191
Κυάνωση	191
Πληκτροδακτυλία	191
Τύπος αναπνοής	192
Αναπνευστικοί ήχοι	193
Τραχειακός ή βρογχικός ήχος	193
Κυψελιδικό αναπνευστικό ψιθύρισμα	193
Επιπρόσθετοι ήχοι	193
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ	193
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	195

Παθήσεις αναπνευστικού συστήματος

K. Ρουκάς, Δ. Σπυράτος

Αποφρακτικά νοσήματα του αναπνευστικού	196
ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟΦΡΑΚΤΙΚΗ ΠΝΕΥΜΟΝΟΠΑΘΕΙΑ (ΧΑΠ)	196
ΒΡΟΓΧΙΚΟ ΑΣΘΜΑ	198
Περιοριστικά νοσήματα του αναπνευστικού	200
ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΔΙΑΜΕΣΕΣ ΠΝΕΥΜΟΝΟΠΑΘΕΙΕΣ	201
ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΗΣ ΑΝΤΛΙΑΣ	203

Πνευμονία	203
Καρκίνος πνεύμονα	204
Νοσήματα του υπεζωκότα	205
ΥΠΕΖΩΚΟΤΙΚΕΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ	207
ΠΝΕΥΜΟΘΩΡΑΚΑΣ	208
Νοσήματα πνευμονικής κυκλοφορίας	209
ΠΝΕΥΜΟΝΙΚΗ ΕΜΒΟΛΗ	210
ΠΝΕΥΜΟΝΙΚΗ ΥΠΕΡΤΑΣΗ	212
Αναπνευστική ανεπάρκεια	212
ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΟΞΕΙΑΣ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΗΣ ΔΥΣΧΕΡΕΙΑΣ	214
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	215
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	216

8. Νεφροί

Π. Ι. Γεωργιανός

Εισαγωγή	217
Στοιχεία ανατομίας-ιστολογίας του νεφρού	217
ΝΕΦΡΙΚΗ ΑΙΜΑΤΩΣΗ	218
Σπείραμα	219
Νεφρικά σωληνάκια	219
Παρασπειραματική συσκευή	220
Στοιχεία φυσιολογίας	220
ΣΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΔΙΗΘΗΣΗ	220
Ρύθμιση σπειραματικής διήθησης	220
ΕΠΑΝΑΡΡΟΦΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΚΡΙΣΗ ΟΥΣΙΩΝ	220
ΑΠΕΚΚΡΙΣΗ ΟΥΡΙΑΣ ΚΑΙ ΚΡΕΑΤΙΝΙΝΗΣ	221
ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΩΝ ΝΕΦΡΩΝ	222
Κλινική και εργαστηριακή εκτίμηση των νεφροπαθειών	222
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ	222
ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΝΟΣΟΥ	223
ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	225
Μέτρηση του ρυθμού σπειραματικής διήθησης μέσω του υπολογισμού κάθαρσης μίας ουσίας	226
Υπολογισμός νεφρικής κάθαρσης μίας ουσίας	226
Κάθαρση κρεατινίνης	226
Η συγκέντρωση της ουρίας ως δείκτης εκτίμησης της νεφρικής λειτουργίας	226
ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΥΡΩΝ	227
Φυσική ανάλυση των ούρων	227
Χημική ανάλυση των ούρων	228
Λευκωματουρία	229
Αιματουρία	229
Μικροσκόπηση των ούρων	230
Ορολογικές εξετάσεις	231
Κλινικο-παθολογοανατομικοί συσχετισμοί	232
ΟΞΕΙΑ ΝΕΦΡΙΚΗ ΒΛΑΒΗ	232
Οξεία νεφρική βλάβη προνεφρικής αιτιολογίας	232
Οξεία νεφρική βλάβη νεφρικής αιτιολογίας	233
Οξεία νεφρική βλάβη μετανεφρικής αιτιολογίας ..	234
Κλινικές εκδηλώσεις	234
Εργαστηριακή διερεύνηση οξείας νεφρικής βλάβης	235
ΝΕΦΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ	236
Κλινικές εκδηλώσεις	236

ΝΕΦΡΙΤΙΔΙΚΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ	237
Βλάβη του σπειράματος και κλινικές εκδηλώσεις ..	238
ΧΡΟΝΙΑ ΝΕΦΡΙΚΗ ΝΟΣΟΣ	238
Κλινικές εκδηλώσεις χρόνιας νεφρικής νόσου	239
ΛΙΘΙΑΣΗ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ	240
Τύποι λίθων	240
Κλινικές εκδηλώσεις	240
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	241
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	241

9. Διαταραχές ηλεκτρολυτών

Μ. Θεοδωρακοπούλου, Φ. Ιατρίδη, Π. Σαραφίδης

Διαταραχές του νατρίου

Εισαγωγή	243
Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΥΓΡΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ	243
ΩΣΜΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΠΛΑΣΜΑΤΟΣ	244
ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΩΣΜΩΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΛΑΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΜΟΙΟΣΤΑΣΙΑΣ Na^+ ΚΑΙ H_2O	245
Η αντιδιουρητική ορμόνη	245
Το αίσθημα της δίψας	247
Ο ρόλος των νεφρών στη διατήρηση της ωσμωτικότητας του πλάσματος και τη γενικότερη ομοιοστασία Na^+ και H_2O	247
ΥΠΟΝΑΤΡΙΑΙΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ	249
Υπονατρίαμια με υποογκαιμία	250
Υπονατρίαμια με ευογκαιμία	251
Υπονατρίαμια με υπερογκαιμία	252
ΥΠΕΡΝΑΤΡΙΑΙΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ	253
Υπερνατρίαμια με υποογκαιμία	253
Υπερνατρίαμια με ευογκαιμία	253
Υπερνατρίαμια με υπερογκαιμία	254

Διαταραχές του καλίου

Εισαγωγή	255
ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΚΑΛΙΟΥ	255
Κατανομή καλίου στον ενδοκυττάριο και εξωκυττάριο χώρο	255
Απέκκριση καλίου	258
Νεφρική απέκκριση	258
ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΚΑΛΙΟΥ	260
Υποκαλιαιμία	260
Υπερκαλιαιμία	263

Διαταραχές του ασβεστίου

Εισαγωγή	265
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΣΒΕΣΤΙΟΥ	266
ΟΜΟΙΟΣΤΑΣΙΑ ΑΣΒΕΣΤΙΟΥ	266
ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΣΒΕΣΤΙΟΥ	269
Υπασβεστιαμία	269
Υπασβεστιαμία με συνοδό υπερφωσφαταιμία	269
Υπασβεστιαμία με συνοδό υποφωσφαταιμία/ φυσιολογικά επίπεδα φωσφόρου	270
Υπερασβεστιαμία	271
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	272
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	273

10. Οξεοβασική ισορροπία

Μ. Στάγκου

Εισαγωγή	275
Ορισμοί	275
Η οξεοβασική ισορροπία στον ανθρώπινο οργανισμό	275
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΙΟΝΤΩΝ ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ (H^+)	275
ΜΕΡΙΚΗ ΠΙΕΣΗ ΟΞΥΓΟΝΟΥ (pO_2)	276
ΜΕΡΙΚΗ ΠΙΕΣΗ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ (pCO_2)	276
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΔΙΤΤΑΝΘΡΑΚΙΚΩΝ ΣΤΟ ΑΙΜΑ (HCO_3^-)	277
Μηχανισμοί ρύθμισης της οξεοβασικής ισορροπίας	277
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΛΥΜΑΤΩΝ	277
Χυμικά Buffers	277
Σύστημα των διττανθρακικών	278
Σύστημα των φωσφορικών	278
Σύστημα της αιμοσφαιρίνης	278
Σύστημα των πρωτεϊνών	278
«ΦΥΣΙΚΑ» ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	278
Αναπνευστικό σύστημα	279
Νεφροί	280
Επαναρρόφηση διηθούμενων διαττανθρακικών	280
Παραγωγή HCO_3^-	281
Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΟΞΕΟΒΑΣΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ	281
Διαταραχές οξεοβασικής ισορροπίας	282
ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΗ ΟΞΕΩΣΗ	282
Παθολογικές καταστάσεις που οδηγούν σε μεταβολική οξέωση	282
Αιτίες μεταβολικής οξέωσης με βάση το χάσμα ανιόντων	282
Ταξινόμηση ΜΟ με βάση την αιτιολογία	283
Αντιρρόπηση μεταβολικής οξέωσης	284
Αναπνευστικό σύστημα	284
Νεφροί	284
Κλινική συμπτωματολογία	284
ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΗ ΑΛΚΑΛΩΣΗ	284
Αιτιολογία μεταβολικής αλκάλωσης	284
Γαστρικές απώλειες H^+	285
Νεφρικές απώλειες H^+	285
Μετακίνηση H^+ μέσα στο κύτταρο	286
Αύξηση των HCO_3^-	286
Αντιρρόπηση μεταβολικής αλκάλωσης	286
Αναπνευστικό σύστημα	286
Κλινική εικόνα	287
ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΗ ΟΞΕΩΣΗ	287
Αιτιολογία αναπνευστικής οξέωσης	288
Αντιρρόπηση της αναπνευστικής οξέωσης	288
ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΗ ΑΛΚΑΛΩΣΗ	288
Αιτιολογία αναπνευστικής αλκάλωσης	288
Αντιρροπιστικοί μηχανισμοί	288
ΜΙΚΤΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ	289
Αξιολόγηση αποτελεσμάτων αερίων σώματος	290
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	291
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	291

11. Γαστρεντερικό σύστημα

Ε. Θεοχαρίδου

Εισαγωγή	293
Στοιχεία ανατομίας/φυσιολογίας	293
ΟΙΣΟΦΑΓΟΣ	293
ΣΤΟΜΑΧΟΣ	295
ΛΕΠΤΟ ΕΝΤΕΡΟ	298
ΠΑΧΥ ΕΝΤΕΡΟ	299
Κλινική και εργαστηριακή εκτίμηση	301
Κοιλιακό άλγος	301
Συμπτώματα παθήσεων του οισοφάγου	302
Δυσπεψία	303
Ναυτία και έμετοι	304
Διάρροια	305
Δυσκοιλιότητα	306
Αιμορραγία πεπτικού	307
Αιμορραγία ανώτερου πεπτικού	308
Αιμορραγία κατώτερου πεπτικού	308
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ	309
Κύρια νοσήματα	311
ΝΟΣΟΣ ΤΗΣ ΓΑΣΤΡΟ-ΟΙΣΟΦΑΓΙΚΗΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ	311
ΠΕΠΤΙΚΟ ΕΛΚΟΣ	312
ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΤΕΡΟΥ	314
Νόσος του Crohn	314
Ελκώδης κολίτιδα	314
ΕΚΚΟΛΠΩΜΑΤΑ ΠΑΧΕΟΣ ΕΝΤΕΡΟΥ	315
ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΤΟΥ ΠΑΧΕΟΣ ΕΝΤΕΡΟΥ	316
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	318
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	319

12. Ήπαρ – Πάγκρεας – Χοληφόρα

Ήπαρ

Ε. Θεοχαρίδου, Γ. Γερμανίδης, Ε. Ακριβιάδης

Εισαγωγή	321
Στοιχεία ανατομίας/φυσιολογίας	321
ΑΔΡΗ ΑΝΑΤΟΜΙΑ	321
ΑΙΜΑΤΩΣΗ	323
ΗΠΑΤΙΚΟ ΛΟΒΙΟ	323
ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	325
Μεταβολισμός χολερυθρίνης	325
Μεταβολισμός υδατανθράκων	326
Μεταβολισμός λιπών	326
Σύνθεση πρωτεϊνών	327
Απομάκρυνση τοξικών ουσιών, μεταβολισμός φαρμάκων και ορμονών	328
Κλινική και εργαστηριακή εκτίμηση	328
ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΗΠΑΤΟΣ	328
Ίκτερος	328
Πυλαία υπέρταση	328
Ασκίτης	330
Παθοφυσιολογική διάκριση του ασκίτικου υγρού	333
Ηπατική εγκεφαλοπάθεια	334
Κιρσορραγία	336
Βασικές διαγνωστικές μέθοδοι	337

Κύρια νοσήματα	339
ΙΟΓΕΝΕΙΣ ΗΠΑΤΙΤΙΔΕΣ	341
ΑΛΚΟΟΛΙΚΗ ΝΟΣΟΣ ΤΟΥ ΗΠΑΤΟΣ	343
ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΑ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΗ ΣΤΕΑΤΩΤΙΚΗ ΝΟΣΟΣ ΤΟΥ ΗΠΑΤΟΣ	343
ΑΥΤΟΑΝΟΣΗ ΗΠΑΤΙΤΙΔΑ	344
ΗΠΑΤΟΚΥΤΤΑΡΙΚΟΣ ΚΑΡΚΙΝΟΣ	345
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	345
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	346

Πάγκρεας

Ό. Γιουλεμέ

Στοιχεία ανατομίας	346
Στοιχεία φυσιολογίας	346
Παθήσεις παγκρέατος	347
ΟΞΕΙΑ ΠΑΓΚΡΕΑΤΙΤΙΔΑ	347
Παθοφυσιολογία οξείας παγκρεατίτιδας	347
Τοπικές επιπλοκές	348
Συστηματικές επιπλοκές	349
Συστηματική φλεγμονώδης αντίδραση (SIRS)	349
Οξεία νεφρική ανεπάρκεια (ΟΝΑ) – Καταπληξία	349
Επιπλοκές από το αναπνευστικό	349
Νέκρωση λίπους	349
Μεταβολικές διαταραχές	349
ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΓΚΡΕΑΤΙΤΙΔΑ	350
Παθοφυσιολογία χρόνιας παγκρεατίτιδας	350
Παθοφυσιολογία της κλινικής εικόνας της χρόνιας παγκρεατίτιδας	350
ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΠΑΓΚΡΕΑΤΟΣ	351
Προδιαθεσικοί παράγοντες	352
Παθοφυσιολογία	352
Παθοφυσιολογία της κλινικής εικόνας του καρκίνου του παγκρέατος	352
ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ	352
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	353

Χοληφόρα

Ό. Γιουλεμέ

Στοιχεία ανατομίας	353
Στοιχεία φυσιολογίας	353
Παθήσεις χοληφόρων	353
ΧΟΛΟΛΙΘΙΑΣΗ	353
Λίθοι χοληστερόλης	354
Λίθοι χολερυθρίνης	354
ΧΟΛΗΔΟΧΟΛΙΘΙΑΣΗ	354
Παθοφυσιολογία παθήσεων χοληφόρων	355
Οξεία χολοκυστίτιδα	355
Οξεία χολαγγειίτιδα	355
ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ	355
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	356

13. Αναπαραγωγικό σύστημα

Α. Καπράρα, Ε. Κιντιράκη, Γ. Μνντζιώρη,

Χ. Τσαμέτης, Δ. Γ. Γουλής

Αναπαραγωγικό σύστημα του άνδρα

Εισαγωγή	357
Στοιχεία ανατομίας-ιστολογίας	357

ΠΕΟΣ	359	ΥΠΕΡΑΝΔΡΟΓΟΝΑΙΜΙΑ	383
ΟΣΧΕΟ	359	ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΠΟΛΥΚΥΣΤΙΚΩΝ ΩΘΗΚΩΝ	383
Όρχεις	359	ΥΠΟΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ	385
Επιδιδυμίδες	360	Παθοφυσιολογικοί μηχανισμοί	
Σπερματικοί πόροι και σπερματοδόχοι κύστεις	360	υπογονιμότητας	385
ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ	360	Αιτίες γυναικείας υπογονιμότητας	385
ΒΟΛΒΟΥΡΗΘΡΑΙΟΙ ΑΔΕΝΕΣ	360	ΠΡΩΤΟΠΑΘΗΣ ΩΘΗΚΙΚΗ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ –	
Στοιχεία φυσιολογίας	361	ΕΜΜΗΝΟΠΑΥΣΗ	386
ΣΠΕΡΜΑΤΟΓΕΝΕΣΗ	361	ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ	386
ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΣΤΥΣΗΣ	362	ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	386
ΟΙ ΟΡΜΟΝΕΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ (ΑΝΔΡΟΓΟΝΑ)	363		
Κλινική και εργαστηριακή εκτίμηση		14. Ενδοκρινικό σύστημα	
των νοσημάτων του αναπαραγωγικού		Ενδοκρινικό σύστημα	
συστήματος	364	Κ. Κώτσα	
ΥΠΟΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ	364	Εισαγωγή	387
ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ ΑΝΔΡΟΓΟΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ	364	Ταξινόμηση ορμονών	388
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	366	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΠΛΑΣΜΑ	388
ΔΙΟΓΚΩΣΗ ΤΟΥ ΟΣΧΕΟΥ	367	ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΟΡΜΟΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ	389
Βασικός διαγνωστικός έλεγχος	369	ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΟΡΜΟΝΙΚΗΣ ΕΚΚΡΙΣΗΣ	389
ΙΣΤΟΡΙΚΟ	369	Ορμονική αλληλοτροφοδότηση	389
ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ	369	Κλινική εξέταση	390
ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΠΕΡΜΑΤΟΣ	370	Εργαστηριακός έλεγχος της ενδοκρινικής	
ΟΡΜΟΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ – ΚΑΡΚΙΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	370	λειτουργίας	390
ΥΠΕΡΗΧΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	371	ΒΑΣΙΚΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΡΜΟΝΩΝ	390
ΓΕΝΕΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	371	ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΟΡΜΟΝΩΝ ΣΤΑ ΟΥΡΑ	390
ΒΙΟΨΙΑ ΟΡΧΕΩΝ	371	ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΡΜΟΝΩΝ	390
Διαταραχές του αναπαραγωγικού συστήματος		ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΔΙΕΓΕΡΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ	390
του άνδρα	371	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	391
ΑΝΔΡΙΚΗ ΥΠΟΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ	371	Παθήσεις υπόφυσης	391
Συγγενής ή μεμονωμένη ανεπάρκεια του GnRH ..	373	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣΘΙΑΣ ΥΠΟΦΥΣΗΣ	391
Σύνδρομο Klinefelter	373	Προλακτίνωμα	392
Υγ μικροελλείψεις	373	Σωματοτρόπο αδένωμα	392
Ιδιοπαθής δυσπερμία	374	Μεγαλακρία	392
Κρυφορχία	374	Αδένωμα που εκκρίνει ACTH	394
Κίρσοκήλη	374	Νόσος Cushing	394
Απόφραξη των εκφορητικών οδών		Σύνδρομο Nelson	394
του σπέρματος	374	Υποϋποφυσισμός	394
Ανδρικός υπογοναδισμός	374	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΟΠΙΣΘΙΑΣ ΥΠΟΦΥΣΗΣ	395
ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ	376	Άποιος διαβήτης	396
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	377	Σύνδρομο απρόσφορης έκκρισης	
		αντιδιουρητικής ορμόνης (SIADH)	396
Αναπαραγωγικό σύστημα της γυναίκας		Παθήσεις θυρεοειδούς	397
Εισαγωγή	377	Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΘΥΡΕΟΕΙΔΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	399
Στοιχεία ανατομίας-φυσιολογίας	377	ΥΠΕΡΘΥΡΕΟΕΙΔΙΣΜΟΣ	400
ΕΞΩ ΓΕΝΝΗΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	377	ΥΠΟΘΥΡΕΟΕΙΔΙΣΜΟΣ	401
ΕΣΩ ΓΕΝΝΗΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	378	Παθήσεις επινεφριδίων	402
ΑΞΟΝΑΣ ΥΠΟΘΑΛΛΑΜΟΥ – ΥΠΟΦΥΣΗΣ –		ΥΠΕΡΑΛΔΟΣΤΕΡΟΝΙΣΜΟΣ	404
ΩΘΗΚΩΝ	381	ΥΠΕΡΚΟΡΤΙΖΟΛΑΙΜΙΑ	405
ΕΜΜΗΝΟΡΡΥΣΙΑΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ	381	ΣΥΓΓΕΝΗΣ ΥΠΕΡΠΛΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΝΕΦΡΙΔΙΩΝ	
Κλινική και εργαστηριακή εκτίμηση		(CAH)	409
των νοσημάτων	382	ΠΡΩΤΟΠΑΘΗΣ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΝΕΦΡΙΔΙΩΝ	
ΟΡΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ	382	(ΝΟΣΟΣ ADDISON)	409
ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ	382	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΥΕΛΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΝΕΦΡΙΔΙΩΝ	410
ΆΛΛΕΣ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ	382	ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	411
Κύρια νοσήματα	382	ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	413
ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΕΜΜΗΝΗΣ ΡΥΣΗΣ	382		

Ενδοκρινές πάγκρεας

Θ. Ι. Κουφάκης

Εισαγωγή	413
Στοιχεία ανατομίας και φυσιολογίας	413
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΤΟΜΙΑΣ	413
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΟΡΜΟΝΩΝ ΤΗΣ ΕΝΔΟΚΡΙΝΟΥΣ ΜΟΙΡΑΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΡΕΑΤΟΣ	414
Ινσουλίνη	414
Έκκριση ινσουλίνης	414
Έκκριση γλυκαγόνης	415
Δράση ινσουλίνης	415
Δράση γλυκαγόνης	415
Σωματοστατίνη	415
Κλινική και εργαστηριακή αξιολόγηση νοσημάτων ενδοκρινούς μοίρας του παγκρέατος	416
ΙΣΤΟΡΙΚΟ (ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΟ)	416
ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ	417
Πολυουρία – Πολυδιψία	417
Πολυφαγία	417
Απώλεια βάρους	417
Λοιμώξεις	418
Νευρολογικές διαταραχές	418
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ	418
Υπεργλυκαιμία	419
Υπογλυκαιμία	420
Διαβητική κετοξέωση	421
Κύρια νοσήματα ενδοκρινούς μοίρας παγκρέατος	421
ΣΑΚΧΑΡΩΔΗΣ ΔΙΑΒΗΤΗΣ	421
Ταξινόμηση ΣΔ	421
Παθογένεια ΣΔ	422
Κλινικά χαρακτηριστικά του ΣΔ	422
Χρόνιες επιπλοκές ΣΔ	422
ΟΓΚΟΙ ΝΗΣΙΔΙΑΚΩΝ ΚΥΤΤΑΡΩΝ	426
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	426
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	427

15. Νευρικό σύστημα

Μ. Κ. Μποζίκη, Χ. Μπακιρτζής, Ε. Κεσίδου

Εισαγωγή	429
Οργάνωση και δομή του νευρικού συστήματος	429
Συν και άπτειν	430
Υποδιαιρέσεις του νευρικού συστήματος	432
Περιφερικά νεύρα	433
ΔΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΙΚΩΝ ΝΕΥΡΩΝ	434
Αγγείωση νευρικού συστήματος	436
Αιματοεγκεφαλικός φραγμός	436
Παθήσεις του νευρικού συστήματος	437
ΑΓΓΕΙΑΚΑ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ	437
Ισχαιμικά εγκεφαλικά επεισόδια	438
Αιμορραγικά εγκεφαλικά επεισόδια	438
ΑΝΟΙΑ	438
ΝΟΣΟΣ ΠΑΡΚΙΝΣΟΝ	439
ΠΛΑΓΙΑ ΑΜΥΟΤΡΟΦΙΚΗ ΣΚΛΗΡΥΝΣΗ	439
ΕΠΙΛΗΨΙΑ	440

ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	440
Μηνιγγίτιδα	441
Εγκεφαλίτιδα	441
ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΣΚΛΗΡΥΝΣΗ	441
ΝΟΣΟΣ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΗΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΝΕΥΡΟΜΥΕΛΙΤΙΔΑΣ	443
ΝΟΣΟΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΟΥΜΕΝΗ ΑΠΟ ΑΝΤΙΣΩΜΑΤΑ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΓΛΥΚΟ-ΠΡΩΤΕΪΝΗΣ ΤΗΣ ΜΥΕΛΙΝΗΣ ΤΩΝ ΟΛΙΓΟΔΕΝΔΡΟΚΥΤΤΑΡΩΝ	443
ΟΞΕΙΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΑ ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΗΣ ΑΠΟΜΥΕΛΙΝΩΤΙΚΗ ΠΟΛΥΝΕΥΡΟΠΑΘΕΙΑ	443
ΒΑΡΙΑ ΜΥΑΣΘΕΝΕΙΑ (ΜΥΑΣΘΕΝΕΙΑ GRAVIS)	443
ΟΓΚΟΙ	444
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	445
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	445

16. Οφθαλμός

Γ. Δ. Πάνος

Εισαγωγή	447
Στοιχεία ανατομίας και φυσιολογίας του ανθρώπινου οφθαλμού	447
ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΣΤΡΩΜΑ	447
ΤΟ ΜΕΣΑΙΟ ΣΤΡΩΜΑ Ή ΡΑΓΟΕΙΔΗΣ ΧΙΤΩΝΑΣ	447
ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΣΤΡΩΜΑ	448
ΟΦΘΑΛΜΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ	448
ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΟΥΣ ΚΑΙ ΑΜΦΙΒΛΗΣΤΡΟΕΙΔΟΥΣ	449
Λοιμώδεις και φλεγμονώδεις παθήσεις	450
ΕΠΙΠΕΦΥΚΙΤΙΔΑ	450
Ιογενής επιπεφυκίτιδα	450
Βακτηριακή επιπεφυκίτιδα	451
Αλλεργική επιπεφυκίτιδα	451
Χημική επιπεφυκίτιδα	452
Διάγνωση επιπεφυκίτιδας	452
ΚΕΡΑΤΙΤΙΔΑ	452
Λοιμώδης κερατίτιδα	452
Μη μολυσματική κερατίτιδα	452
Διάγνωση της κερατίτιδας	453
ΡΑΓΟΕΙΔΙΤΙΔΑ	453
Ανοσολογικοί μηχανισμοί	453
Λοιμώδη αίτια	453
Άλλες αιτίες	453
Διάγνωση της ραγοειδίτιδας	454
Παθήσεις σχετιζόμενες με την ηλικία	454
ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ	454
Διάγνωση του καταρράκτη	455
ΓΛΑΥΚΩΜΑ	455
Διάγνωση του γλαυκώματος	457
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΕΚΦΥΛΙΣΗ ΤΗΣ ΟΧΡΑΣ ΚΗΛΙΔΑΣ	457
Ξηρή ΗΕΩ (μη νεοαγγειακή)	458
Υγρή ΗΕΩ (Νεοαγγειακή/Εξιδρωματική)	458
Διάγνωση της ΗΕΩ	459
ΑΠΟΚΟΛΛΗΣΗ ΑΜΦΙΒΛΗΣΤΡΟΕΙΔΟΥΣ	459
Τύποι και παθοφυσιολογία	459
1. Ρηγματογενής αποκόλληση του αμφιβληστροειδούς	459

2. Ελκτική αποκόλληση του αμφιβληστροειδούς	460
3. Εξιδρωματική (ορώδης) αποκόλληση του αμφιβληστροειδούς	460
Συνήθεις παθοφυσιολογικοί παράγοντες	460
Διάγνωση αποκόλλησης αμφιβληστροειδούς	460
Αγγειοπάθειες αμφιβληστροειδούς	460
ΔΙΑΒΗΤΙΚΗ ΑΜΦΙΒΛΗΣΤΡΟΕΙΔΟΠΑΘΕΙΑ	460
Παθοφυσιολογία	461
Στάδια διαβητικής αμφιβληστροειδοπάθειας	461
Παράγοντες κινδύνου	461
Επιπλοκές	462
Διάγνωση διαβητικής αμφιβληστροειδοπάθειας	462
ΑΠΟΦΡΑΞΗ ΑΡΤΗΡΙΑΣ ΑΜΦΙΒΛΗΣΤΡΟΕΙΔΟΥΣ	462
Παθοφυσιολογία	463
Διάγνωση της απόφραξης της αρτηρίας του αμφιβληστροειδούς	463
ΑΠΟΦΡΑΞΗ ΦΛΕΒΑΣ ΑΜΦΙΒΛΗΣΤΡΟΕΙΔΟΥΣ	464
Παθοφυσιολογία	464
Διάγνωση	464
Οφθαλμικοί όγκοι	465
ΜΕΛΑΝΩΜΑ ΡΑΓΟΕΙΔΟΥΣ ΧΙΤΩΝΑ	465
Παθοφυσιολογία	465
Διάγνωση	465
ΡΕΤΙΝΟΒΛΑΣΤΩΜΑ	466
Παθοφυσιολογία	466
Διάγνωση	467
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	467
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	468

17. Αυτί

Γ. Ψύλλας

Εισαγωγή	469
Στοιχεία ανατομίας και φυσιολογίας του ωτός	469
Κύρια νοσήματα του ωτός	472
ΦΛΕΓΜΟΝΕΣ ΤΟΥ ΩΤΟΣ	472
Μέση ωτίτιδα	472
Εξωτερική ωτίτιδα	473
Ωτομύκωση	474
ΒΑΡΗΚΟΪΑ	474
Συγγενείς δυσπλασίες	475
Μη γενετικά αίτια	475
Εκφυλιστικές βλάβες	475
Φάρμακα	475
Ωτοσκλήρυνση	475
Νόσος Meniere ή ιδιοπαθής ενδολεμφικός ύδρωπας	476
Ακουστικό τραύμα	476
ΕΜΒΟΕΣ	477
ΙΛΙΓΓΟΣ	478
ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ	478
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	479

18. Μυοσκελετικό σύστημα

Ε. Παγκοπούλου, Θ. Δημητρούλας

Εισαγωγή	481
Βασικά στοιχεία ανατομίας και φυσιολογίας	481
ΟΣΤΑ	481

ΑΡΘΡΩΣΕΙΣ	482
ΜΥΕΣ	483
Παθήσεις των οστών	485
ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΩΝ ΟΣΤΩΝ	485
Οστεοπόρωση	485
Οστεομαλακία	485
Νόσος Paget	486
Παθήσεις των αρθρώσεων	486
ΜΗ ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΙΣ ΑΡΘΡΙΤΙΔΕΣ	487
Οστεοαρθρίτιδα	487
ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΙΣ ΑΡΘΡΙΤΙΔΕΣ	488
Ρευματοειδής αρθρίτιδα	488
Οροαρνητικές σπονδυλοαρθρίτιδες	489
Αγκυλοποιητική σπονδυλοαρθρίτιδα	489
Ψωριασική αρθρίτιδα	490
Αντιδραστική αρθρίτιδα – Σύνδρομο Reiter	490
Εντεροπαθητική αρθροπάθεια	491
Λοιμώδεις αρθρίτιδες	491
α) Αρθρίτιδες από βακτηρίδια	491
β) Αρθρίτιδες από ιούς	491
Κρυσταλλογενείς αρθρίτιδες	492
Ουρική αρθρίτιδα	492
Ψευδοουρική αρθρίτιδα	492
Αυτοάνοσα νοσήματα του συνδετικού ιστού	493
ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΟΣ ΕΡΥΘΗΜΑΤΩΔΗΣ ΛΥΚΟΣ	493
ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΣΚΛΗΡΥΝΣΗ (ΣΚΛΗΡΟΔΕΡΜΑ)	494
ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΙΣ ΜΥΟΠΑΘΕΙΕΣ	495
ΑΓΓΕΙΤΙΔΕΣ	496
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	498
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	498

19. Δέρμα

Αικ. Πατσατσά

Εισαγωγή	499
Βασικά στοιχεία ανατομίας και ιστολογίας του δέρματος	499
Βασικά στοιχεία φυσιολογίας του δέρματος	500
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΔΕΡΜΙΔΑΣ	500
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΙΔΙΩΣ ΔΕΡΜΑΤΟΣ (ΧΟΡΙΟΥ)	501
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΔΟΡΙΟΥ ΙΣΤΟΥ (ΛΙΠΟΥΣ)	501
Επιλεγμένες δερματικές παθήσεις	501
ΑΚΜΗ	501
Παθοφυσιολογία	501
Κλινικές μορφές ακμής	502
ΕΡΠΗΣ ΑΓΠΛΟΣ	502
Παθοφυσιολογία	502
Κλινική εικόνα	503
ΕΡΠΗΣ ΖΩΣΤΗΡΑΣ	503
Παθοφυσιολογία	503
Κλινική εικόνα	504
ΑΤΟΠΙΚΗ ΔΕΡΜΑΤΙΤΙΔΑ	504
Παθοφυσιολογία	505
Κλινική εικόνα	506
ΜΕΛΑΝΩΜΑ	506
Παθοφυσιολογία	506
Κλινική εικόνα	507
ΣΥΝΔΡΟΜΟ STEVENS-JOHNSON ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΟ LYELL	507

Παθοφυσιολογία	508	ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	511
Κλινική εικόνα	510	ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	511
ΠΟΜΦΟΛΥΓΩΔΕΣ ΠΕΜΦΙΓΟΕΙΔΕΣ	510		
Παθοφυσιολογία	510	Απαντήσεις κλινικών περιπτώσεων	518
Κλινική εικόνα	511		